

JÄMTBYGDENS TINGSRÄTT

Vattendomstolen

DOM

23.2.1972

Östersund

DVA 9

A 23/69

s.1 (11)

SÖKANDE

Timrå kommun

Ombud: advokaten Lennart B. Modin, Sundsvall

SAKEN

Ansökan om tillstånd till vattenbortledning från Indalsälven
m.m.

ANSÖKAN

I en till vattenrättsdomaren 21.5.1969 ingiven ansökan till vilken gjorts vissa ändringar och tillägg i inlaga 16.1.1970 har Hässjö kommun sedermera, efter ändrad kommunindelning, Timrå kommun anhållit att vattendomstolen nåtte dels förklara en i Indalsälven från den kommunen tillhöriga fastigheten Torsboda 1:9 i Söråkers socken, Västernorrlands län, utlagd intagsledning och en på denna fastighet utförd pumpstation laglig, dels meddela kommunen tillstånd att genom nämnda anläggning leda bort maximalt 300 l/s av älvens vatten, dels bestämma skyddsområde och meddela föreskrifter till skydd för vattentäkten dels ock meddela kommunen tillstånd att uppströms vattenintaget anbringa och bibehålla en cirka 15 meter lång bomläns av PVC-plast eller annat lämpligt material.

I inlaga 18.10.1971 (aktbil. 30) har kommunen, under hänvisning till att den för kommunen gällande hälsovårdsordningen efter en av länsstyrelsen 23.9.1971 fastställd ändring innehåller erforderliga skyddsföreskrifter, återkallat ansökan i vad den avser bestämmande av skyddsområde och meddelande av föreskrifter till skydd för vattentäkten.

Kommunen har vidare i inlaga 16.1.1970 (aktbil. 21) återkallat ett tidigare framställt yrkande om tillstånd att anlägga och bibehålla en skärm av stålspons.

I ansökningshandlingarna har lämnats en beskrivning av de anläggningsdelar, intagsledning och pumpstation, vilka begäres lagligförklarade, ävensom av den ansökta bomlänsen samt redogjorts för vattenbehov och vattenprovtagningar. Intagsledningen och pumpstationen redovisas på till ansökan (aktbil. 1) fogade ritningar nr 4-8, samtliga upprättade 15.1.1968. Den ansökta bomlänsens tillämnade placering och utförande redovisas å en till inlaga 16.1.1970 (aktbil. 21) fogad ritning litt. 93039-039.210 nr 5 upprättad 12.1.1970. Det vattenområde i vilket intagsledningen utlagts och i vilket den ansökta bomlänsen avses läggas ut har uppgivits tillhöra förutvarande Indals ÄlvsFlottleder. Kommunen har uppgivit sig med servitutsrätt förfoga över området och som stöd härför åberopat en upplåtelsehandling utfärdad av förvaltarna av förutvarande Indals-Älvs Flottleders tillgångar (bil. till aktbil. 26).

TILLÅTLIGHET

Kommunens talan

Söråkers samhälle i förutvarande Hässjö numera Timrå kommun är beläget vid Klingerfjärden ca två mil nordost om Sundsvall. Samhällets nordvästligaste del ligger nära Indalsälvens utlopp i Klingerfjärden. I Söråker finns industrianläggningar tillhöriga Gunnebo AB respektive Gullhögens Mineralull AB. Ytterligare utbyggnad av dessa anläggningar pågår och planeras. Kommunen har åtagit sig att till nämnda industrianläggningar leverera erforderlig mängd råvatten av i första hand för kyländamål lämplig beskaffenhet. Det kan även förutses att samhällets framtida renvattenförbrukning kommer att överskrida nu använda vattentäkters kapacitet. Vattenförsörjningsanläggningen, varom i må-

let är fråga, utfördes under sommaren 1967 och har tagits i drift. Det nuvarande vattenbehovet uppgår till ca 70 l/s. Med hänsyn till den allmänna utveckling i kommunen som är att vänta i industriellt och befolkningsmässigt avseende räknar emellertid kommunen med att det framtida vattenbehovet kan komma att uppgå till bortemot 300 l/s. På den plats där intagsledningen är utlagd är älvfåran så beskaffad att alger, växtdelar och issörja m.m. förs in mot intagsöppningen vilket försvårar anläggningens drift. Praktiska prov har visat att en bonläns av ansökt utförande eliminerar de nämnda olägenheterna.

Varken fiske, flottning, annan vattentäkt eller utbyggnadsbar vattenkraft påverkas av det ansökta företaget. Utan närmare utredning och specifikation av byggnadskostnaderna är uppenbart att värdet för kommunen och de berörda industrierna att ha tillgång till erforderlig mängd råvatten för beredande av industriellt kylvatten och sedermera även för beredande av renvatten för hushållsförbrukning kommer att mångdubbelt överstiga såväl byggnadskostnaderna som de obetydliga skador vattenbortledningen till äventyrs kan anses förorsaka. Med hänsyn härtill måste företaget vara tillåtligt enligt 2 kap. 3 § vattenlagen. Ej heller i övrigt kan hinder mot företagets tillåtlighet möta.

Motstående intressen

Allmänna

Kungl. kammarkollegiet har beslutat att för närvarande icke föra talan för bevakande av det allmännas rätt och intressen i målet.

Fiskeriintendenten i nedre norra distriktet har efter förordnande av Kungl. fiskeristyrelsen avgivit yttrande jämlikt 11 kap. 36 § vattenlagen (aktbil. 5), vari anförts, att fiskerinäring av betydelse inte kan antas lida väsentligt förfång genom företaget samt att särskilda åtgärder till fiskets skydd inte torde vara nödvändiga.

Övriga

Statens Vägverk har med avseende på den ansökta lagligförklaringen anfört och yrkat följande. Enligt en 31.12.1943 fastställd arbetsplan skulle riksväg E 4 ges en ny sträckning innebärande att vägen skulle komma att korsa Indalsälven uppströms vattenintaget. Sedermera har, på grund av föreliggande utbyggnadsplaner för Sundsvalls-Härnösands flygplats, en ny vägsträckning undersökts och enligt föreliggande planer kommer vägen att korsa älven omedelbart uppströms vattenintaget och därmed omfattas av de skyddsbestämmelser som upptagits i den av länsstyrelsen fastställda hälsovårdsordningen. Arbetsplan avseende den nu aktuella vägsträckningen har ännu ej fastställts. Den nya vägsträckningen var känd för kommunen när vattenförsörjningsanläggningen utfördes. Anläggandet skedde utan vattendomstolens tillstånd. I första hand bestrider vägverket att anläggningen förklaras laglig. I andra hand yrkas, att det fastställs, dels att vägverket i framtiden inte skall åsamkas några kostnader för skyddsåtgärder vid vägen dels ock att vägverket utan hinder får sköta det normala underhållet eller att kommunen ålägges svara för alla merkostnader som vägverket kan komma att åsamkas för att skydda vattentäkten. Vägverket har åberopat 2 kap. 13 § vattenlagen och därvid även anfört att enligt verkets mening anläggningen bör flyttas till någon plats belägen uppströms den planerade vägen.

Kommunen har bestritt vägverkets yrkanden under åberopande av såväl formella som sakliga grunder. I huvudsak har kommunen anfört. Vattendomstolens prövning har påkallats beträffande vattenförsörjningsanläggningen medan någon sådan prövning ännu inte begärts beträffande vägverkets planerade brobyggnad. Vägverkets yrkande, vad gäller vägunderhåll, synes innebära att vattendomstolen skulle ge en föreskrift av innehåll att vad länsstyrelsen fastställt inte skall gälla för vägverket. Ett sådant yrkande kan inte upptagas till behandling av domstolen. Vidare har kommunen åberopat att kostnaden för en ny pumystation med

ledningarna skulle uppgå till ca 350.000 kronor.

Advokat Sture Edvinssons huvudmän har yrkat att kommunens talan i vad avser ansökan om tillstånd att utlägga en bomläns måtte ogillas. Till stöd för yrkandet har de i huvudsak anfört att bomlänsen redan nu och, med hänsyn till de uppgrundningar som kan förväntas, än mera i framtiden kommer att utgöra ett farligt hinder och medföra betydande risker för den båttrafik, särskilt trafiken med motorbåtar, som förekommer i vattenområdet. Härtill kommer att kommunen inte visat på vilket sätt bomlänsen är av betydelse för anläggningens drift. För det fall tillstånd till bomlänsen meddelas yrkas att tillståndet förbindes med en föreskrift av innehåll att strikt ansvar skall åvila kommunen för genom påseglingar och dylikt uppkommande skador.

Kommunen har vad gäller nyttan av och ändamålet med bomlänsen hänvisat till ovan omnämnda praktiska prov och därutöver anfört att alternativen till en bomläns utgöres av antingen anläggande av en sedimenteringsbassäng till en kostnad av uppskattningsvis en halv miljon kronor eller bemanning av pumpstationen. Till bemötande av yrkandet om en föreskrift i ansvarshänseende har kommunen anfört att en framtida bedömning får ske enligt de skadeståndsrättsliga regler som gäller i allmänhet.

Vattendomstolens domskäl

Av vad i målet förevarit får anses framgå att den ansökta bomlänsen, vilken är att betrakta som en del i det med ansökan i övrigt avsedda företaget, utgör en ändamålsenlig anordning till förhindrande av att anläggningens drift störes. I målet har icke framkommit någon omständighet som ger anledning till antagande att företaget har inverkat eller kommer att inverka så menligt på allmänna eller enskilda intressen att dess tillåtlighet vid en prövning jämlikt 2 kap. 3 och 12 §§ vattenlagen kan ifrågasättas. Annan ansökan rörande byggnad i ifrågavarande vattenområde än den som rör det av kommunen utförda företaget föreligger icke till prövning. Vid sådant förhållande kan framtida annat företag inom vattenområdet endast beaktas i den omfattning som

anges i 2 kap. 13 § vattenlagen. Varken i nyssnämnda stadgande eller annorstädes finns stöd för uppställande av villkor eller meddelande av föreskrifter av innehåll vägverket yrkat. Vad gäller det av advokat Edvinssons huvudmän framställda yrkandet om viss föreskrift kan det inte anses ankomma på vattendomstolen att uttala sig om vilka regler som skall gälla vid en eventuell framtida skadereglering.

SKADEREGLERING M.M.

Väg över Torsboda 1:9

Advokat Edvinssons huvudmän har yrkat att kommunen skall upplåta och iordningställa ny väg - med anslutning till befintliga vägar - över Torsboda 1:9 i ersättning för den väg som nu leder över fastigheten.

Kommunen har medgivit att anlägga ny väg i enlighet med vad som angivits på en till kommunens skrift 2.10.1969 (aktbil. 15) fogad skiss litt. 93039-039-210.

Uppskov

Vidare har advokat Edvinssons huvudmän yrkat att, för det fall tillstånd till utläggande av en bomläns meddelas, prövningen av företagets inverkan på motstående intressen måtte uppskjutas i avbidan på erfarenheterna under en provotid av tio år.

Uppskovsyrkandet har av kommunen bestritts under åberopande av att några skadeverkningar enligt kommunens uppfattning inte är att förvänta. Kommunen har anfört att för det fall uppskov befinnes erforderligt en provotid om fem år borde vara tillfyllest.

Enligt vattendomstolens mening kan verkningarna av företaget i vad avser utläggandet av bomlänsen icke med erfor-

derlig säkerhet förutses. Denna bedömning föranledes närmast av att det framstår som i hög grad ovisst vilka verkningar en utlagd bom kan orsaka i erosionshänseende. Vidare kan inverkan på båt-farts- och fiskeintresset inte uteslutas. Prövotiden bör bestämmas till fem år med möjlighet för parterna att begära förlängning av tiden. Vattendomstolen finner det inte erforderligt att meddela andra bestämmelser för provotiden än att part bör ges möjlighet att när som helst påkalla slutligt avgörande av viss fråga. Kommunen bör åläggas att upprätta och till vattendomstolen ingiva sektionsritningar över nuvarande älvbotten inom det område där bomlänsen skall utläggas.

DOMSLUT

Tillstånd

Vattendomstolen prövar lagligt, på nedan i domslutet angivna villkor,

dels förklara den å fastigheten Torsboda 1:9 anlagda pumpstationen och den utanför nämnda station anlagda intagsledningen, vilken station och ledning redovisats å ingivna till ansökan (aktbil. 1) fogade ritningar nr 4-8, samtliga upprättade 15.1.1968 och försedda med litterabeteckningen 210.93039-044, laglig, dels meddela kommunen tillstånd att genom nämnda intagsledning bortleda högst 300 l/s av Indalsälvens vatten

dels ock meddela kommunen tillstånd att uppströms vattenintaget anbringa och bibehålla en högst 15 meter lång bomläns, vilken skall förläggas och utföras i huvudsaklig överensstämmelse med den till kommunens inlaga 16.1.1970 (aktbil. 21) fogade ritningen litt. 93039-039.210 nr 5 upprättad 12.1.1970.

Den tillstadda bomlänsen skall ha signalröd färg och under mörker hållas belyst från land.

Bomlänsen skall förankras vid land medelst en i strandlinjen nedslagen påle och där fästas vid en på denna påträdd kättingring för uppföljning av vattenståndsvariationerna. Förankrings-

vajrarna skall omges med plast på hela sin längd.

Väg över Torsboda 1:9

Kommunen ålägges att, i enlighet med vad som angivits å skiss 1 litt. 93039-039.210 (bil. till aktbil. 15), å fastigheten Torsboda 1:9 anlägga ny väg.

Höjdsystem och fixpunkt

Som huvudfix för företaget fastställer vattendomstolen överkanten på norra hörnspetsen av pumpstationens grundsockel. Fixpunkten innehar höjden +1,63 m i Rikets Allmänna Kartverks höjdsystem.

Kontroll

Det åligger kommunen att för fortlöpande kontroll av vattenbortledningen från älven ha vattenmätare installerad. Mätaren skall avläsas minst en gång per vecka och anteckningar om vattenuttaget skall göras i därför avsedda journaler. Journalerna skall hållas tillgängliga på tekniska kontoret i kommunalhuset i Timrå minst till utgången av andra året efter det år de avse. Därefter må de förvaras på annan lämplig plats; de behöver dock inte bevaras längre tid än 20 år. Handlingarna skall under hela denna tid på anfordran hållas tillgängliga för dem, som ha intresse av förhållandena vid ytvattentäkten.

Fastighet, med vilken rätten till vattenbortledning för framtiden skall vara förenad

Rätten till den tillstadda vattenbortledningen skall för framtiden vara förenad med fastigheten Torsboda 1:9.

Byggnadstid

Företaget, i vad det avser anbringande av en bomläns, skall vid äventyr varom stadgas i 2 kap. 22 § tredje stycket vattenlagen vara fullbordad inom ett år från den dag denna dom vinner laga kraft.

Uppskov

Frågor om företagets - i den del det avser anbringande och bibehållande av en bomläns - inverkan i erosions-, båt-farts-, och fiskehänseende uppskjutes i avvidan på erfarenheterna under en prøvotid av fem år räknat från utgången av den för ifrå-gavarande byggnadsåtgärds fullbordande i denna dom eller ock sedermera i anledning av sökt anstånd bestämda tiden.

På yrkande av part må prøvotiden förlängas. Efter prøvotidens slut skall de sålunda uppskjutna frågorna upptagas till vatten-domstolens avgörande, dock må part när som helst under prøvo-tiden hos vattendomstolen begära, att viss fråga skall slutli-gen avgöras, antingen för förfluten tid eller såväl för sådan tid som ock för framtiden.

Kommunen ålägges att upprätta och till vattendomstolen ingiva sektionsritningar över nuvarande älvbotten inom det område där bomlänsen skall utläggas.

Avskrivningsbeslut

Vad gäller kommunens i målet framställda yrkanden om bestämmande av skyddsområde och meddelande av föreskrifter till skydd för vattentäkten samt om tillstånd att anlägga och bibehålla en skärm av stålspont låter vattendomstolen vid kommunens åter-kallelser bero och avskriver målet i nämnda delar från vidare handläggning.

Oförutsedd skada

Om till följd av ifrågavarande företag vållas skada eller in-trång, som icke av vattendomstolen förutsetts, må den som li-der skadan eller intrånget framställa anspråk på ersättning därför hos vattendomstolen. Framställning därom skall göras genom skriftlig anmälan, som skall vara inkommen till vatten-domstolen inom tio år räknat från den dag denna dom vinner laga kraft.

Ställande av säkerhet

Innan meddelat tillstånd i vad avser utläggandet av en bomläns tages i anspråk har kommunen att hos länsstyrelsen i Västernorrlands län ställa säkerhet jämlikt 11 kap. 66 § 2 mom. vattenlagen. Säkerhetens värde bör uppgå till 5.000 kronor.

Rättegångskostnader

Jämlikt medgivande förpliktas kommunen att till de av advokaten Sture Edvinsson företrädda sakägarna för kostnader å målet genast utge dels sjutusenjuhundrafyrtionio kronor 45 öre, av vilket belopp 4.000 kronor utgör ombudsarvode, 3.623 kronor 25 öre utgör ersättning för tekniskt biträde och 91 kronor 20 öre avser utlägg dels ock ersättning för domslösen.

FULLFÖLJDSHÄNVISNING

Talan mot denna dom fullföljes till vattenöverdomstolen genom vad. Vill part vädja mot domen, skall han inom två veckor från denna dag, eller sist onsdagen den 8 mars 1972 före tjänstetidens slut, muntligen eller skriftligen anmäla vad hos vattenrättsdomaren, adress Jämtbygdens tingsrätt, Vattendomstolen, Box 490, 831 01 Östersund 1, eller annan tjänsteman vid domstolen, som är behörig mottaga sådan anmälan. Part, som anmält vad, skall inom fyra veckor från denna dag, eller sist onsdagen den 22 mars 1972 före tjänstetidens slut, fullfölja vadet genom att till vattenrättsdomaren inkomma med sin till vattenöverdomstolen ställda vadeinlaga.

Har ena parten sålunda vädjat, äge även motparten, ehuru han ej iakttagit vad ovan sagts, föra talan mot domen; dock åligge honom att inom två veckor från den dag, då tiden för fullföljd av vadet utgick, till vattenrättsdomaren inkomma med vadeinlaga. Sådan vadetalan förfaller, om den första vadetalan återkallas eller eljest förfaller.

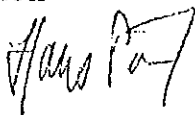
Inlaga eller annan handling må till vattenrättsdomaren inlämnas genom bud eller insändas med posten i betalt brev.

På vattendomstolens vägnar

Hans Petterson

Hans Petterson

Bestyrks i tjänsten

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Hans Petterson, vattenrättsingenjörerna Alf Bergh och Sven Holmström samt vattenrättsnämndemännen Karl-Axel Skoglund, Sundsvall och Carl Johan Eriksson, Matfors